

מרן הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל
מרא דארעא דישראל

ט' תמוז תרפ"ו

לכבוד הרה"ג המרומם מו"ה חנה ד"ר אנסככר רב דקה"י דוויסבאדען יצ"ו,
שלום רב,

אחדשה"ט באה"ר,

קבלתי מכתבו היקר, וע"ד אשר הרבנים במדינתו רואים לנכון לגזור איסור על שחוק הכדור, שנמשכו אחריו יותר מדאי הצעירים, והדבר גורם לביטול תורה – פשוט הוא שמנהיגי הדור יכולים לעשות סייג לתורה ולאסור כל דבר שיש בו איזה גרם איסור, או ביטול מצוה, ותבוא עליהם ברכה.

ובעצם הדבר, הלא ידוע מה שכתב ביש"ש במס' יו"ט (פ"א סי' ל"ד) על דברי התוס' שם (י"ב, א', ד"ה "הכי גרסינן") דהא אשכחן נמי שמשחקין בכדור – שקורין פלוט"א בלע"ז-ביו"ט ברה"ר אע"ג דליכא אלא טיול, וז"ל: "ודבר תימה להתיר ביו"ט לשחק בכדור, דאין בו צורך היום כלל, אלא שחוק של ילדים שלא הגיעו לכלל חיוב הנח, אבל גדולים נראה מנהג רע בעיני, כי זה אינו טיול אלא שיחת ילדים וקלות ראש, ואף שרבינו ירוחם כתב כדברים האלו משום ר"ת, לא ניחא לי, כי אפשר שהוא לא בא אלא ליישב המנהג שנהגו כן, ואי איישר חילי אבטלינה, שהרי הרא"ש שהעתיק דברי ר"ת לא הזכיר דבר זה, ואף הטור לא הביאו". ע"כ. והביאו דבריו הט"ז והמ"א בס' תקי"ח. ומ"מ גדולי האחרונים כתבו כדברי הרמ"א שם. ולגבי שבת בס' ש"ח סעי' מ"ה דיש מתירין ונהגו להקל. וכ"כ בשו"ע להגרשו"ן, דיש להם על מה שיסמוכו ולא מיחו בידם. על כן אם באנו לדבר זה מצד הדין, ודאי אי אפשר שאנחנו נמחה כמה שלא מיחו רבני קדישי של דורות הראשונים. אבל אם יבואו חכמים לאסור איסור ותיקון בתור סייג לתורה, אם רואים שיצאו מזה קלקולים ופרצות, וביטול תורה, ודאי שהרשות בידם. והנה, בשבת ויו"ט עינינו רואות שיוצא מזה פרצה רבה וחילול שבת ויו"ט באופן מבהיל, על כן אסרנו בהחלט השחוק בשבת ויו"ט, וכל דברנו הוא בענין ימות החול.

ואנכי פה, כאשר הצעירים, אלה שאינם עוסקים בתורה, רק שטופים בשחוק זה, ומהם ישנם רבים כאלה שהם יכולים בעצמם לראות בדברי הפוסקים את הדעות של הגדולים המתירים, ודאי לא היה אפשר לי לומר להם שהדבר הוא איסור מוחלט, שהיה יוצא מזה קלקול גדול על שארי הוראות, שיאמרו שאני מעמיס עליהם חומרות גם בדברים שיש להם היתר. על כן הוכרחתי לאמר להם, שאם יהיו זהירים מאיסור הוצאה, וכל מלאכה האסורה בשבת, והמקום יהיה מרוצף באופן שלא יבואו לאיסור חפירה, ואשווי גומות, באופן זה אין בידי למחות בהם, והלואי שיקבלו את דברי וישחקו באופן המותר. ואין בכחי כעת פה לגזור גזירה חדשה, כי אלה הצעירים שעוסקים בתורה, אפילו בתור קביעות עתים, אינם משדקים כלל בכדור פה, והמשחקים בכדור הם צעירים כאלה שהם רחוקים עפ"י רוב מעסק התורה, ולא שייך לגזור עליהם משום ביטול תורה, וגם ברור הוא שלא יקבלו, ומוטב שיהיו שוגגים. אבל אם במדינתם נשטפו בשחוק הכדור גם צעירים כאלה שאפשר למשוך אותם לביהמ"ד, והם מתבטלים ע"י זה מן התורה, וה- רבנים יודעים שיהיו הדברים נשמעים אצלם, ודאי כשר הדבר לעשות בזה תיקון וגזירה כפי ראות עיניהם, והכל לשם שמים.

ומה שנוגע לכללות ההשתדלות שמשדלים חלק מהצעירים שלנו בארץ ישראל להתעמלות, כדי לחזק את הכח הגופני, אם תהי' בשביל המטרה שהאומה בשובה לארצה תהי' חמושה ג'כ בכח גשמי חזק, אין זה נוגע כלל למעשה לפי המצב של ירידת הקדושה בעוה"ר בדורינו. ענין זה הוא רק צפיה לישועה, שיתן השי"ת - ורוח חדש יבא על לב הדור, להשכיל בדרכי ד', ולהיות צופים לישועה האמיתית שתבוא ע"י הצעדים של הגאולה שהקב"ה מסבב לשיבת ישראל לארץ הקודש בתור צמיחת קרן ישועה. ואלה הענינים הם קשורים ברזי תורה ולמחשבות קדושות מאד, שהוכרתי לגלות מעט מהם לתיקון הדור, להראות להצעירים השטופים באימוץ הגוף ע"י התעמלות, שהם חושבים זה לשלמות רבה, ומבזים הם את תופסי התורה בחשבם שאין להם מושג באימוץ החיים - שאין הדבר כן, שאם רק יקדשו את דרכיהם ואת מחשבותיהם, יש אפשרות לרומם כ"כ את הרעיון של אימוץ הגוף של כלל ישראל, עד שיהיה עומד במדרגה קדושה ונפלאה מאד, שיתן כח ואומץ ג'כ על ידי זה לצדיקים ולקדושים בישראל להיות יותר מתעלים בקדושה, ע"י זה שימצא בכלל ישראל אוצר גדול של כחות חיים להשתמש בהם לשם קדושה וטהרה ועבודת הקודש של בנין הכלל, והטלת אימה על שונאי ישראל, המחרפים מערכותיו שהם מערכות אלקים חיים, כמו שהיתה הגבורה של אבותינו הקדמונים וחיילותיו של בית דוד מזה המין.

אבל התעסקות והתעמלות בפריקת עול תורה ומצוות, חס ושלום לומר עליה אלו המדות האמורות בקדושת גבורת ישראל בכונת יסוד הקדושה, ואם הדבר נוגע לביטול תורה, וחכמי ישראל ימצאו מקום לגדור את הפרצה הבאה על ידי זה, תבוא עליהם ברכת טוב, כמו שכתבתי למעלה.

והנני בזה ידידו דוש"ת המצפה לישועה קרובה על עם ד' וחבל נחלתו במהרה בימינו בקרוב.

עמק הלכה

'וילן יהושע בלילה ההוא בתוך העמק -
אמר ר' יוחנן: מלמד שלן בעומקה של
הלכה". (מגילה ג').